

Évközi 9. vasárnap

MTörv 5,12-15

E szavakat...

Tartsd meg a szombatot, szenteld meg, ahogy az Úr, a te Istened parancsolta neked! Hat napig dolgozz és végezd a munkád. A hetedik nap azonban a nyugalom napja, az Úré, a te Istenedé. Akkor hát ne dolgozz, se te, se fiad, se lányod, sem szolgálád, sem szolgálód, sem ökröd, sem szamarad, sem semmiféle állatod, sem a házádban tartózkodó idegen, hogy szolgálád és szolgálód is pihenhessen, mint te magad. Gondolj arra, hogy Egyiptom földjén magad is rabszolga voltál, de az Úr, a te Istened erős kézzel és kinyújtott karral kivetett. Azért parancsolta meg az Úr, a te Istened a szombat megülnését. Tiszteld apádat és anyádat, amint az Úr, a te Istened parancsolta neked, hogy hosszú életű légy és jól menjen a sorod azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked! Ne ölj! Ne törj házasságot! Ne lopj! Ne tégy hamis tanúságot embertársaid ellen! Ne kívánd embertársad feleségét! Ne kívánd el embertársad házát, földjét, szolgálóját, ökrét, szamarát, egyáltalán (ne kívánj el) semmit sem, ami embertársadé!” E szavakat intézte hozzátok az Úr a hegyen, a sötét felhő borította ég felé (felcsapó) lángok közül, zengő hangon, amikor egybegyűltetek, semmi többet; aztán fölírta két kőtáblára és átadta nekem.

Az Ószövetség egyik legnagyobb hatású szövegéről van szó, és ez a szöveg, ha nem is ebben a formájában, de minden valószínűség szerint Mózesre vezethető vissza. A bibliai elbeszélés a sínai törvényadás keretében tudósít róla, és a Deuteronomiumban alternatív szöveggel is találkozunk. A szövegnek a két kőtáblára való véséséről is olvashatunk, amely semmiképpen nem lehetett ez a szöveg, inkább ennek a kulcsa, igéi. A két kőtábla kultikus őrzésére szolgált a szent sátor, a szövetség ládája. Később a Jeruzsálemi Templomban, a Szentek Szentjében, a legbensőbb részben, az ún. Olamban őrizték. tábláknak az eltűnését a babiloni fogságba hurcolás korszakára teszik. Azt senki sem tudja, hogy Mózes milyen írásjelekkel rögzítette a tíz igét a táblákra.

A 10 ige vagy tízparancsolat szövege nemcsak a zsidóságban, hanem a kereszténységben is meghatározó utasítás lett. Annak ellenére, hogy a jelen szöveg nem alkalmas arra, hogy bírósági ítéletek alapja legyen, és annak ellenére, hogy az itt említett témákat bírósági ítéletre

alkalmas szövegekben is megtaláljuk. Kr. e. IV. században ezt a szöveget és a „Halld, Izrael” szövegét külön imádságként legtöbb zsidó családban megőrizték. Ezek a szövegek azonban leginkább csak az erkölcsi alapelveknek a megfogalmazásai és nem jogi utasítások. A zsidóságban és azon kívül is nagy tekintélyre tettek szert.

A zsidóságban e törvényeket számos előírással és magyarázattal bástyázták körül, de leginkább a szombat törvényét érintették. A keresztény egyházban ezeket a törvényeket átvették, de már Jézus is igyekezett ezt meghaladni, amikor a Máté evangélium szerinti Hegyi beszédben az utasítások mellett az érzületre is nagy hangsúlyt fektetett. Igen különös, hogy a középkorban úgy gondolták, hogy az átlag kereszténynek a tízparancsolatot, a szerzetesnek a hegyi beszédet és az evangéliumi tanácsokat is meg kell tartani. Ezzel sokáig állandósítottak a kettős szintű kereszténységet. Luther Márton és a reformáció után vált általánossá annak hangsúlyozása, hogy a tíz parancs mellett a Hegyi beszéd tanítása és az evangéliumi tanácsok is minden keresztény számára irányadók, és kötelező iránymutatásokat tartalmaznak.

A modern korban az emberi jogok nyilatkozata igyekszik helyettesíteni ezt az utasításrendszert és a modern kor tízparancsolataként szeretik feltüntetni. De óriási különbség van a 10 parancs és az emberi jogok nyilatkozata között. Az előbbi ugyanis kötelességeket az utóbbi pedig, jogokat fogalmaz meg. Ezzel pedig eltereli a figyelmet arról, hogy a kötelességek teljesítése nélkül a jogok aligha tudnak működni.

A laikus szellem előretörése és a vallási hatások visszaszorulása következtében a tíz parancs konkrét erkölcsi alapelvei előbb megkérdőjeleződtek, majd pedig elfelejtődtek. Ez is egyik oka annak az erkölcsi subjektívizmusnak és bizonytalanságnak, amely jelen korunkat uralja. Persze, amíg a tíz parancs csak kőtáblára van írva, addig az írott maraszt marad. Ha ez a szív törvényévé válik, akkor hatékony eligazítást ad majd minden élethelyzetben.